

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Γιάννης Κωνσταντίνου, «Από τους ωκεανούς του Τλον» (2000)

Τα ονειρικά τοπία της Photosynkyria 2001

Ερευνα των ορίων της φαντασίας στη φωτογραφία με αφορμή μια νουβέλα του Μπόρχες επιχειρεί η εφετηνή διοργάνωση που ξεκινά τον Φεβρουάριο στη Θεσσαλονίκη

Η Ουκμπάρ είναι μια μυστηριώδης ασιατική χώρα κάπου μεταξύ του Χορασάν και της Αρμενίας. Μοναδική λογοτεχνική απασχόληση των συγγραφέων της είναι ο κόσμος του Τλον. Ένας κόσμος παράδοξος με «διαφανείς τίγρεις και πύργους από αίμα». Σε ένα υστερόγραφο με χρονολογία 1947 ο αφηγητής της ιστορίας κάνει λόγο για την ανακάλυψη μιας πανάρχαιας συνωμοσίας χάρη στην οποία στις αρχές του αιώνα δημοσιεύθηκε ο πρώτος τόμος της Εγκυκλοπαίδειας του Τλον, «του πιο κολοσσαίου επιτεύγματος της ανθρωπότητας». Με τον καιρό εμφανίζονται όλο και περισσότεροι τόμοι της Εγκυκλοπαίδειας και αποδεικνύεται ότι η μελέτη του κόσμου αυτού έχει γίνει πια η μοναδική ενασχόληση της ανθρωπότητας. Από τον παράξενο κόσμο του Τλον, έτσι όπως τον επινόησε ο αργεντινός πεζογράφος και ποιητής Χόρχε Λουίς Μπόρχες στο διήγημά του με τίτλο «Πον, Υφβαρ, Οrbis Tertius», έλκει τη θεματική της η εφετηνή Photosynkyria, που ξεκινά για δέκατη τρίτη χρονιά τον Φεβρουάριο στη Θεσσαλονίκη. Τίτλος της μεγάλης ομαδικής έκθεσης, η οποία θα φιλοξενηθεί και αυτή τη χρονιά στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, είναι: «Η Δικαίωση του Τλον».

«Παρά το γεγονός ότι η φωτογραφία είναι μέσο καθαρά παραστατικό, χρησιμοποιή-

ήθηκε από πολλούς φωτογράφους και καλλιτέχνες για να παραστήσει κόσμους φανταστικούς. Η Photosynkyria αυτή θα μπορούσε να δώσει την αφορμή για μια έρευνα στον κόσμο του φανταστικού μέσα από τη φωτογραφία» διαπιστώνει ο εφετηνός καλλιτεχνικός διευθυντής της διοργάνωσης Γιάννης Σταθάτος. Και προσθέτει: «Το σκεπτικό της έκθεσης ήταν να προτείνουμε στους φωτογράφους να εικονογραφήσουν τη φανταστική αυτή Εγκυκλοπαίδεια του Τλον. Αυτό δεν σημαίνει ότι έγινε μια εικονογράφηση της νουβέλας του Μπόρχες. Απλώς όλες οι φωτογραφίες κινήθηκαν στο πνεύμα του συγγραφέα. Κάποιοι το ακολούθησαν αρκετά πιστά και άλλοι δούλεψαν περισσότερο ελεύθερα».

Πρωτοτυπία της εφετηνής διοργάνωσης, το γεγονός ότι και οι 25 φωτογράφοι που λαμβάνουν μέρος στην ομαδική έκθεση συμμετέχουν με καινούργιες δουλειές: καλλιτέχνες «ήδη καθιερωμένοι, από την πρώτη γενιά της σύγχρονης ελληνικής φωτογραφίας, όπως ο Νίκος Παναγιωτόπουλος» αλλά και νεότεροι, «κάποιοι από τους οποίους ζουν στο εξωτερικό, όπως ο Μαρκ Χατζηπατέρας και η Ολγα Καλούση», και άλλοι «πρωτοεμφανιζόμενοι, όπως ο Γιάννης Κωνσταντίνου, ο οποίος έχει φτιάξει μια σειρά ψηφιακά επεξεργασμένες θαλασσογραφίες με τίτλο «Από τους ωκεανούς του Τλον»». Από τις ξένες συμμετοχές γνωστότερο όνομα είναι αυτό του Ισπανού Χοσέ Φοντομπέρτα. «Παρουσιάζει μια σειρά τοπία μαυρόασπρα που μοιάζουν με λήψεις από ταινία επιστημονικής φαντασίας. Θυμίζουν επιφάνεια κάποιου μυστηριώδους πλανήτη αλλά δεν είναι παρά φωτογραφίες κειμένων επιστημονικής φαντασίας με τη γραφή Μπράιγ» εξηγεί ο κ. Σταθάτος, κάνοντας λόγο και για τον ελληνικής καταγωγής Φίλιπ Τζορτζ, από την Αυστραλία: «Θα παρουσιάσει μια ενδιαφέρουσα σειρά έγχρωμα τοπία. Τα ονομάζει «Άχειροποίητα» και ενσωματώνει μέσα τους

εικόνες και σημεία από την Ορθοδοξία». Στην έκθεση συμμετέχει για πρώτη φορά και ο Καναδάς με τη Χόλι Κινγκ, «η οποία κατασκεύασε δύο μεγάλα έγχρωμα τοπία με χαρτί και γυαλί και στη συνέχεια τα φωτογράφησε. Το αποτέλεσμα είναι εικόνες μυστηριωδών ονειρικών τοπίων που θα μπορούσαν ίσως να εικονογραφηθούν παραμύθια». Η έλξη για το φανταστικό είναι φυσικό να εντείνεται περισσότερο στην εποχή της ψηφιακής εικόνας. «Ορισμένοι φωτογράφοι έχουν εργαστεί καθαρά ψηφιακά, όπως π.χ. ο Πάνος Βαρδόπουλος, ο οποίος συνδυάζει φωτογραφίες της Αθήνας με εικόνες από ένα παιχνίδι βίττεο» καταλήγει ο κ. Σταθάτος.

Η ομαδική έκθεση θα πλαισιωθεί, όπως πάντα, από περίπου 30 ατομικές εκθέσεις συναφείς ή μη με το γενικό θέμα της έκθεσης, ανάμεσα στις οποίες θα δούμε και την πρώτη ατομική έκθεση του βρετανού ιστορικού τέχνης και κριτικού φωτογραφίας Ιαν Τζέφρεϊ, μέλους πέρυσι της Κριτικής Επιτροπής, αλλά και από ένα συμπόσιο στις 23 Φεβρουαρίου στο οποίο θα μιλήσουν κριτικοί, ιστορικοί τέχνης και φωτογράφοι. «Η έκθεση θα αποτελέσει ένα μικρό σοκ για τους θεατές. Θα θέλαμε στη συνέχεια να τη μεταφέρουμε στην Αθήνα και – γιατί όχι; – να κάνει περιοδεία στην Ευρώπη» σχολιάζει ο κ. Σταθάτος υπογραμμίζοντας την αισιοδοξία του όσον αφορά τις επιδόσεις των ελλήνων φωτογράφων:

Η ΠΑΥΣΗ

Η Photosynkyria 2001 ξεκινά στις 16 Φεβρουαρίου με την έκθεση φωτογραφίας του Γιώργου Σεφέρη στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης της Θεσσαλονίκης. Η ομαδική έκθεση με τίτλο «Η Δικαίωση του Τλον» εγκαινιάζεται στις 24 Φεβρουαρίου στο Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης. Θα μείνει ανοικτή ως τις 24 Μαρτίου 2001.

«Το σίγουρο είναι ότι η ελληνική φωτογραφία δεν βρίσκεται σε κρίση. Δεν υπολείπεται οι νέοι φωτογράφοι ούτε σε ικανότητα ούτε σε ταλέντο. Αυτό που χρειάζεται είναι να αποσαφηνιστεί ο χώρος μέσα στον οποίον δουλεύουν. Η περίφημη ομάδα εργασίας του υπουργείου Πολιτισμού για τη φωτογραφία δεν έχει συμβάλει ακόμη σε αυτό το ξεκαθάρισμα, γεγονός που δεν βοηθάει ούτε σε πλαίσιο θεσμικό ούτε στο θέμα των συμπαραγωγών με το εξωτερικό». Με την άποψη αυτή συμφωνεί και ο Άρης Γεωργίου, καλλιτεχνικός διευθυντής του Μουσείου Φωτογραφίας, το οποίο, αν και δεν έχει λύσει ακόμη το κυρίακό πρόβλημα, φέρει την ευθύνη της διοργάνωσης: «Τα οικονομικά της Photosynkyria βρίσκονται σε εκκρεμότητα εδώ και τρία χρόνια. Ευελπιστούμε ότι θα επιλυθούν με τον νέο υπουργό Πολιτισμού. Προς το παρόν και μη διαθέτοντας το απαιτούμενο κονδύλι αναγκαζόμαστε να προσαρμοστούμε σε μικρότερα σχέδια».

Η Photosynkyria του 2001 συνεχίζει για δεύτερη χρονιά την εφαρμογή ενός νέου μοντέλου διοργάνωσης με την καθιέρωση του ανά έτος εναλλασσόμενου καλλιτεχνικού διευθυντή κατά το πρότυπο των Διεθνών Συναντήσεων της Αρλ. Για τη διοργάνωση του 2002 ο κ. Γεωργίου προαναγγέλλει ένα τελείως διαφορετικό «πρόσωπο» αφού την ευθύνη θα αναλάβει ξένος επιμελητής και συγκεκριμένα ο Ερίκ Οζού, διευθυντής σήμερα του Πολιτιστικού Τμήματος του Γαλλικού Ινστιτούτου στο Αμάν της Ιορδανίας, ο οποίος υπήρξε ιδρυτικό μέλος της. Παράλληλα το βράδυ των εγκαινίων της μεγάλης ομαδικής έκθεσης «Η Δικαίωση του Τλον» θα παρουσιαστεί σε πρώτη εκτέλεση το ομότιπλο μουσικό έργο του Παναγιώτη Λεφτέρη ενώ στο Βυζαντινό Μουσείο της Θεσσαλονίκης θα γίνει μια παράλληλη εκδήλωση με τίτλο «Ηχοσυγκυρία» η οποία θα περιλαμβάνει έργα για μικρά σύνολα σύγχρονων ελλήνων συνθετών.